

Valtuustoaloite 2/2026: Työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunta kunnan hankinnoissa ja alihankintaketjuissa

Kunnanvaltuusto 02.02.2026 § 13

92/00.01.03/2026

Päätös	Kunnanvaltuusto toimittaa valtuustoaloitteen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.
Selostus	Vasemmistoliiton valtuustoryhmä / Minna Enqvist jätti kunnanvaltuuston kokouksessa 2.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjunta kunnan hankinnoissa ja alihankintaketjuissa

Suomessa työskentelee ulkomaalaisia työntekijöitä tilanteissa, joissa työ ja elinolot täyttävät modernin orjuuden tunnusmerkkejä. Työntekijät voivat saapua Suomeen velkaantuneina, koska he ovat joutuneet maksamaan suuria välitysmaksuja päästäkseen töihin. Riisto voi näkyä esimerkiksi palkkojen takaisinperintänä, kohtuuttomina työaikoina, heikkoina majoitus ja työoloina sekä pelkona menettää toimeentulo tai oleskeluoikeus. Ilmiötä on tunnistettu useilla aloilla, kuten rakennusallalla, siivousallalla, ravintolaallalla, hoivaallalla, maataloudessa ja alustataloudessa.

Työperäinen hyväksikäyttö ja ihmiskauppa ovat vakavia ihmisoikeusloukkauksia. Ne vääristävät myös kilpailua. Yritykset, jotka hyödyntävät riistoa, voivat tarjota urakoita polkuhinnoin ja syrjäyttää rehellisesti toimivat yritykset. Kun tällainen hinnoittelu alkaa näyttää normaalilta, järjestelmä sopeutuu ja vastuu hämärtyy alihankintaketjuihin. Lopulta heikoimmassa asemassa oleva työntekijä jää ilman suojaa.

Valtion viranomaisilla on keskeinen vastuu ilmiön torjunnasta, ja heidän resurssejaan sekä toimivaltuuksiaan on vahvistettava. Samalla myös kunnilla ja hyvinvointialueilla on merkittävä rooli, koska ne ovat suuria tilaajia. Kunta hankkii ja kilpailuttaa siivousta, ruokapalveluja, kuljetuksia, rakentamista ja hoivaa, ja näihin liittyy usein laajoja alihankintaketjuja. Jos hankinnoissa painottuu liikaa hinta ja sopimuskauden valvonta jää heikoksi, kunnan toiminta voi tahtomattaankin ylläpitää hyväksikäytön riskejä.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että Kirkkonummen kunta laatii ja ottaa käyttöön selkeät ja sitovat toimintatavat työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan torjumiseksi kunnan hankinnoissa ja sopimuksissa. Tavoitteena on varmistaa, ettei kunnan varoilla osteta palveluja tai urakoita ketjuista, joissa työntekijöitä riistetään.

Esitämme, että kunta

1. laatii hankintaohjeisiin velvoittavat kirjaukset työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan ehkäisemiseksi sekä määrittelee käytännöt niiden toteutumisen valvontaan
2. edellyttää työehtosopimusten ja keskeisten työelämän velvoitteiden noudattamista koko hankintaketjussa, myös alihankinnassa
3. vaatii alihankinnan läpinäkyvyyttä: tilaajalla tulee olla tieto alihankkijoista ja ketjun rakenteesta, ja ketjun muutoksista on ilmoitettava
4. selvittää, onko alihankintaketjujen pituutta perusteltua rajoittaa hankinnoissa, joissa hyväksikäytön riski on kohonnut

5. vahvistaa sopimuskauden seuranta ja tarkastuksia, ei vain kilpailutusvaiheessa, sekä määrittelee selkeät seuraamukset rikkomuksista, kuten sopimussakot ja sopimuksen purku
6. rakentaa toimintamallin, jossa kunnan työntekijöillä ja urakoiden työntekijöillä on turvallinen tapa ilmoittaa epäillyistä väärinkäytöksistä ja jossa tieto johtaa toimiin
7. tekee aktiivisesti yhteistyötä viranomaisten kanssa väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja uhrien ohjaamiseksi avun piiriin

Kirkkonummen kunnan on pystyttävä vaatimaan enemmän. Polkuhinta ja kiire eivät saa ajaa ihmisarvon ohi. Meidän on tehtävä Kirkkonummella kaikkemme työperäisen hyväksikäytön ja ihmiskaupan kitkemiseksi, myös omissa hankinnoissamme.

Kirkkonummella 2.2.2026

Allekirjoitukset

Minna Enqvist”

Valtuustoaloitteen allekirjoittivat Minna Enqvistin lisäksi Sini Felipe, Johanna Fleming, Marjut Frantsi-Lankia, Anneli Granström, Minna Hakapää, Sanni Jäppinen, Ronja Karkinen, Noora Kettunen, Maiju Kiukas, Jukka Lahti, Viveca Lahti, Eero Lankia, Lauri Lavanti, Edla Niemi, Maarit Orko, Noora Piili, Tuovi Ronkainen, Tero Suominen, Martin Valtonen ja Linda Basilier.